

Leerplicht / Doorstroompunt

Jaarverslag 2023-2024

Gemeente Borne

Gemeente Hengelo

Inhoud

1. Inleiding pag. 3
Begrippenlijst pag. 4

2. Leerplicht (4-18 jaar) pag. 5
Voor wie? pag. 5
Aantal leerplichtigen pag. 5
Waarom? pag. 5
Rol van de leerplichtambtenaar pag. 5
Werkwijze Methodisch Aanpak Schoolverzuim (MAS) pag. 5
Wat hebben we gedaan? pag. 5
Onderwijs voor Oekraïense kinderen en jongeren pag. 6
Doorkijkje schooljaar 2024-2025 pag. pag. 6
Casus van een Leerplichtambtenaar pag. 6

2.1 Verzuim pag. 6
Preventie pag. 7
Preventie pag. 7
Schoolaanwezigheid pag. 7
Cijfers verzuim pag. 8
Thuiszitters pag. 8
Optreden vanuit juridisch kader pag. 8

2.2 verlof en vrijstelling pag. 9

2.3 Regionale en landelijke ontwikkelingen pag. 10

3 Doorstroompunt (voortijdig schoolverlaters) 18-23 jaar pag. 12
Voor wie? pag. 12
Waarom? pag. 12
VSV convenant De Twentse Belofte 2020-2024 pag. 12
Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk pag. 12
Schoolafwezigheid 18+ pag. 13
Het vinden van een arbeids- of BBL-plek pag. 13

3.1 Cijfers voortijdig schoolverlaters pag. 13
Wat is er aan de hand? pag. 14
Landelijk aanvalsplan vsv pag. 14

3.2 Ontwikkelingen pag. 14
Twentse Belofte 3: Jongeren in kwetsbare positie pag. 14
Twentse Belofte 4: Aan het werk blijven pag. 14
Twentse Belofte 5: Als school en werk (allebei) niet meer lukt pag. 15
Wet inburgering pag. 15
Casus van een doorstroomcoach pag. 23

1. Inleiding

De gemeenten Hengelo en Borne willen jongeren kansen bieden om hun talenten te ontwikkelen en hun mogelijkheden te benutten. Een schoolloopbaan is daarbij cruciaal. De meeste jongeren doorlopen hun schoolloopbaan zonder al te grote problemen, maar dat geldt niet voor iedereen. Verzuimen op school, spijbelen of regelmatig ziek of te laat zijn, vormen vaak een eerste indicatie dat jongeren dreigen uit te vallen op school. Dit begint al op de basisschool. Jongeren zonder een diploma missen een zogenoemde startkwalificatie en hebben daardoor minder kansen op de arbeidsmarkt. Daarnaast zorgt het ontbreken van een schoolgang voor een negatieve werking op andere leefgebieden. Het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim is daarom een belangrijke taak van de leerplichtambtenaren. Scholen hebben een signaleringsfunctie en moeten leerplicht zo vroeg mogelijk betrekken bij de eerste signalen van verzuim. Het Doorstroompunt ondersteunt voortijdig schoolverlaters en jongeren in een kwetsbare positie (JIKP) vanaf 18 jaar.

Leerplicht en het Doorstroompunt zetten zich iedere dag in om schoolaanwezigheid te stimuleren, thuiszitten tegen te gaan en jongeren te begeleiden naar een positieve, zelfstandige toekomst. Samenwerking met jongeren zelf, ouders, onderwijs en ketenpartners is hierbij essentieel. Elke jongere heeft zijn of haar eigen verhaal, daarom proberen we ruimte te bieden voor maatwerkoplossingen en zetten we passende interventies in. De oplossing die voor de ene jongere passend is, is dat niet altijd voor de ander. Vanuit onze missie willen we alle jongeren in Hengelo en Borne een kans bieden in het onderwijs, zodat zij hun talenten zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Met een doorlopende leerlijn van 5 tot 27 jaar willen we jongeren zo optimaal mogelijk ondersteunen en hen een steuntje in de rug geven daar waar nodig. Wanneer onderwijs niet mogelijk is zetten we in op ondersteuning richting arbeidsmarkt, andere vormen van participatie, zorg en/of hulpverlening.
Jaarverslag 2023-2024

Voor u ligt het jaarverslag Leerplicht/Doorstroompunt over het schooljaar 2023-2024 van de gemeenten Hengelo en Borne. Sinds het schooljaar 2008-2009 verzorgt de gemeente Hengelo ook de naleving en handhaving van de Leerplichtwet voor de gemeente Borne. Ook voert de gemeente Hengelo voor de gemeente Borne de activiteiten vanuit het Doorstroompunt uit. Voor Hof van Twente hebben we in het schooljaar 2023-2024 enkel de verzuimmeldingen opgepakt, maar niet de voortijdig schoolverlaters. Vanaf 2025 voert de gemeente Hof van Twente alle Doorstroompunt taken weer zelf uit. De gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente vormen samen de subregio Hengelo, als onderdeel van Doorstroompunt regio Twente. De gemeente Enschede is hiervoor de contactgemeente naar het Rijk. Twente is één van de 40 regio's in Nederland die zijn aangewezen voor de uitvoering van het Doorstroompunt. Twente is ingedeeld in vier subregio's (Enschede, Hengelo, Almelo, Oldenzaal) met vier trekkende gemeenten en een tweetal eenpitters (Losser en Haaksbergen).

In dit verslag vindt u cijfers over schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten, informatie over de wetgeving en de kaders waarbinnen wordt gewerkt. Verder gaat het in op de ontwikkelingen en samenwerking binnen de regio Twente.

Begrippenlijst

Definities Leerplicht

Absoluut schoolverzuim: Een leerplichtig kind staat niet ingeschreven op een school of onderwijsinstelling en heeft geen vrijstelling gekregen.

Luxe verzuim: Leerplichtige kinderen worden thuisgehouden uit luxe overwegingen zoals een vakantie of een uitstapje met het gezin en er is geen toestemming verleend door de directeur of de leerplichtambtenaar.

Relatief schoolverzuim: Verzuim van 16 uur gedurende een aaneengesloten periode van vier weken zonder geldige reden. Dit verzuim moet door scholen wettelijk gemeld worden bij DUO. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

Overig verzuim: Alle overige verzuim, dat minder is dan 16 uur in vier weken. Het gaat hierbij om veelvuldig te laat komen of spijbelen, verzuim gerelateerd aan (vermoedelijk) achterliggende problematiek en ziekte verzuim. De school kan hier een melding van maken, maar is dit wettelijk niet verplicht. Vanuit leerplicht vragen wij de scholen dit verzuim wel te melden, omdat er dan in een vroegtijdig stadium interventies ingezet kunnen worden.

Samenwerkingsverband: Een samenwerkingsverband zorgt ervoor dat ieder kind dat dit nodig heeft extra hulp krijgt of naar een speciale school kan gaan. De reguliere scholen en het speciaal onderwijs in het samenwerkingsverband spreken samen af hoe ze dat regelen

.

Definities Doorstroompunt

Basisonderwijs (PO): het basisonderwijs is bestemd voor leerlingen van 4 tot en met 12 jaar

Speciaal basisonderwijs (SBO): Leerlingen die meer hulp nodig hebben met leren en opvoeding dan in het basisonderwijs kan worden geboden, kunnen naar het speciaal basisonderwijs. Dit valt ook onder het primair onderwijs.

(Voortgezet) Speciaal onderwijs (V)SO): Scholen voor (voorgezet) speciaal onderwijs zijn er voor leerlingen die lichamelijk of verstandelijk beperkt zijn en voor leerlingen die kampen met psychische- of gedragsproblematiek. Deze leerlingen krijgen in het (voorgezet) speciaal onderwijs meer aandacht en ondersteuning dan in het reguliere onderwijs.

Voortgezet onderwijs (VO): Het voorgezet onderwijs is het reguliere onderwijs dat leerlingen na afronding van het basisonderwijs volgen. Leerlingen vanaf ongeveer 12 jaar gaan naar de middelbare school. Het voortgezet onderwijs duurt 4, 5 of 6 jaar, afhankelijk van welk niveau voortgezet onderwijs de leerling volgt.

Praktijkonderwijs (PRO): Praktijkonderwijs is een vorm van voortgezet onderwijs bestemd voor leerlingen met een leerachterstand. De leerlingen binnen het praktijkonderwijs zijn jongeren van 12 tot maximaal 18 jaar. De theorie in het vmbo is voor deze leerlingen te moeilijk. De school besteedt daarom vooral aandacht aan praktische vakken en vaardigheden.

Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO): MBO staat voor middelbaar beroepsonderwijs. Het MBO leidt leerlingen op om een bepaald beroep uit te oefenen

.

2. Leerplicht (4-18 jaar)

Voor wie?

Vanaf hun vijfde jaar moeten kinderen in Nederland verplicht naar school. Tot zij 16 zijn geldt de Leerplichtwet. Direct aansluitend gaat de kwalificatieplicht gelden voor alle jongeren die dan nog geen 18 jaar zijn en geen startkwalificatie hebben. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Ouders, voogden of verzorgers hebben de verplichting ervoor te zorgen dat kinderen vanaf 5 jaar staan ingeschreven bij een school en de school regelmatig bezoeken. In de praktijk gaan de meeste kinderen met 4 jaar naar school.

Aantal leerplichtigen

	Schooljaar 2022/2023	Schooljaar 2023/2024
Hengelo	10.884	10.712
Borne	3.683	3.696

Bron; Eigen registratiesysteem Carel Gemeente Hengelo en Borne

Waarom?

We willen dat jongeren kennis en vaardigheden ontwikkelen die zij later nodig hebben om een zelfstandige plek in de samenleving te verwerven. Leerplicht draagt hieraan bij door het recht op onderwijs te waarborgen voor alle jongeren van 5 tot 18 jaar. Wanneer jongeren regelmatig of langdurig afwezig zijn, kan dit reden zijn tot zorg. Schoolafwezigheid is vaak een signaal van achterliggende problematiek van de jongeren zelf, het gezin en/of op school.

Rol van de leerplichtambtenaar

Het accent van de leerplichtambtenaar ligt op de **maatschappelijke zorgtaak**: die ruimte biedt voor een ondersteunende, begeleidende of verwijzende rol. Leerplicht heeft regelmatig met zorggezinnen te maken. Schoolafwezigheid en voortijdig schoolverlaten hebben dikwijls een onderliggende oorzaak (problemen in de thuissituatie, gezondheidsproblemen, financiële problemen). Rondom 'zorggezinnen' wordt regelmatig een MDO (multidisciplinair overleg) georganiseerd, waarbij leerplicht in samenwerking met betrokken ketenpartners de problematiek op meerdere leefgebieden inventariseert. Door deze integrale aanpak en het opstellen van een Plan van Aanpak streven zij ernaar deze jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen en 'binnen boord te houden'.

Daarnaast ligt het accent op de **preventieve taak**: gericht op het voorkomen van schoolafwezigheid. Hierbij valt te denken aan het geven van voorlichting op scholen, deelname aan het Zorg -AdviesTeam (ZAT) e/o Schoolaanwezigheid team (SAT) en het voeren van preventieve (verzuim) spreekuren met jongeren.

De repressieve taak: wanneer vanuit de **maatschappelijk zorgtaak** het schoolverzuim in vrijwillig kader niet wordt opgelost of bij jongeren de motivatie hiervoor ontbreekt kan leerplicht ouders en/of jongeren vanaf 12 jaar oproepen voor een (waarschuwend) gesprek, opmaken van een proces-verbaal of doorverwijzen voor een taakstraf naar Halt. Welk instrument wordt ingezet is afhankelijk van het soort schoolafwezigheid, het aantal uren en de situatie.

Werkwijze Methodisch Aanpak Schoolverzuim (MAS)

Bij de aanpak van schoolverzuim is het belangrijk dat snel stappen worden gezet om (langdurige) schooluitval te voorkomen. Een eenduidige aanpak en duidelijkheid over wie wat doet in welke fase helpt daarbij. Deze aanpak is beschreven in de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS).

De MAS beschrijft in een stappenplan vier routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim: vrijwillige jeugdhulp, HALT-straf, dwang in civielrechtelijk kader of dwang in strafrechtelijk kader. Bij verzuim met achterliggende problematiek staat de inzet van jeugdhulp voorop.

In 2017 is de MAS ontwikkeld door Stichting Halt, Ingrado, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming in samenwerking met het werkveld. Het doel van de aanpak is:

- Terug/toeleiding naar een passend onderwijs programma.
- Vroegtijdig inzet van (jeugd) hulpverlening.
- Ketensamenwerking en daarmee een effectievere aanpak van schoolverzuim.
- Maatwerk. De aanpak is licht waar het kan en zwaarder waar het nodig is.

De leerplichtambtenaren Hengelo en Borne werken op basis van de MAS.

Wat hebben we gedaan?

In het schooljaar 2023-2024 is blijvend ingezet op preventie, samenwerking met ketenpartners en ondersteunen van kwetsbare jongeren. Als er afstemming nodig is, zijn er korte lijnen tussen Jeugd en Gezin (jeugdconsulenten van Hengelo en Borne) en Leerplicht.

- Gesprekken met leerlingen, een goede samenwerking met de scholen en de nauwe samenwerking met de doorstroomcoaches zorgt ervoor dat we op een goede manier preventief kunnen werken.
- Er zijn korte lijnen met andere domeinen bij problemen op meerdere leefgebieden.
- Op een aantal scholen geeft Leerplicht voorlichting aan ouders over de leerplichtwet.
- Van belang is dat scholen in een vroegtijdig stadium schoolafwezigheid en zorgen melden, zodat tijdig gepaste acties ingezet kunnen worden door leerplicht. Schoolbezoeken door leerplichtambtenaren en deelname aan zorg-adviesteams (ZAT's) of schoolaanwezigheidsteams (SAT's) leveren hieraan een bijdrage.
- Leerplichtambtenaren houden preventieve spreekuren op scholen. Als leerlingen hebben verzuimd worden zij na een aantal keren naar het spreekuur verwezen.
- Dit schooljaar is de schoolaanwezigheidskaart bij VO scholen geïntroduceerd. Scholen en leerplicht hebben

hiervoor trainingen gevolgd. In schooljaar 2024-2025 volgt de verdere implementatie. Voor het PO worden de voorbereidingen voor de introductie van de schoolaanwezigheidskaart komend schooljaar getroffen waarna het ook daar geïmplementeerd kan worden. De voorbereiding zit in het leren van de methodiek en het leren gebruik te maken van de data.

- Iedere leerplichtambtenaar heeft een aantal scholen waarvoor hij vast aanspreekpersoon en sparringpartner is. Hij of zij is de schoolcontactpersoon. Schoolcontactpersonen bevorderen de zichtbaarheid van de leerplichtambtenaar en de onderlinge samenwerking.
- Waar nodig participeert de schoolcontactpersoon in de Zorg Advies Teams (ZAT's). Multidisciplinaire teams komen bij elkaar, met als doel te signaleren en zorg te bieden bij de problematiek van jongeren en hun leefwereld. Door vroegtijdige inzet van passende interventies kan toename van zorg worden voorkomen. Een multidisciplinair team bestaat uit professionals vanuit het (speciaal) onderwijs, het welzijnswerk, de jeugdzorg, de gezondheidszorg en de politie. Zij werken structureel samen om kinderen en jeugdigen met (vermoedens van) emotionele, gedrags-, ontwikkelings- en/of schoolleerproblemen en hun gezinnen en scholen te ondersteunen.
- Een klein deel van de scholen heeft nog een ZAT. Dit worden allemaal schoolaanwezigheidsteams (SAT). Hieraan zullen ook de leerplichtambtenaren deelnemen. Een SAT houdt zich bezig met de registratie en vroegsignalering van al het verzuim binnen de school ten behoeve van monitoring en methodische analyse van de schoolaanwezigheid. Is het verzuim in kaart, dan opent dat de deur naar aanbevelingen op zowel school- en groepsniveau om schoolaanwezigheid te bevorderen, als op leerling niveau om gerichte interventies in te zetten. Een SAT gaat verder dan een ZAT, omdat er ook verder wordt gekeken dan individuele leerlingen.
  Langdurige schoolafwezigheid begint dikwijls bij ziekteverzuim. Leerplichtambtenaren zijn hier alert op en maken hierover in samenwerking met de scholen en jeugdartsen afspraken. Leerplicht, scholen en onderwijs werken intensief samen om (geoorloofd) schoolafwezigheid vroegtijdig in beeld te krijgen en voortijdig schooluitval te voorkomen.
- Ook dit schooljaar is ondersteuning geboden aan Oekraiense kinderen en jongeren. Er is een toename zichtbaar in het aantal leerlingen op het ISK (Internationale Schakel Klas). Er wordt veel verzuimd. Dit vraagt om intensievere gespreksvoering. De leerplichtambtenaren hebben geïnvesteerd in korte lijnen met de vluchtelingenopvang en ISK scholen. Een uitgaande informatieve brief over leerplicht in Nederland is vertaald naar het Oekraïens en er is veel aandacht besteed aan de doelgroep. Ook is voorlichting gegeven op de opvanglocaties. Het geven van voorlichting op opvanglocaties vergroot de zichtbaarheid en werkt daarmee preventief. De instroom stabiliseert nu iets. Leerlingen worden vroegtijdig aangemeld door de ISK scholen met veel minder uren verzuim.
- Leerplichtambtenaren volgen twee keer per jaar een actualiteiten dag om hun inhoudelijke kennis actueel te houden.

Onderwijs voor Oekraïense kinderen en jongeren

Er is ondersteuning geboden aan Oekraïense kinderen en jongeren.

Alle kinderen en jongeren hebben recht op onderwijs en ontwikkeling. Kinderen en jongeren in Oekraïne hebben door oorlog huis en school moeten verlaten, hun leven staat op zijn kop. Het recht op onderwijs gaat dan een belangrijke rol spelen zodat kinderen op een veilige plek verder kunnen leren en ontwikkelen. Daarnaast kunnen ze in contact komen met leeftijdsgenootjes en biedt het deze kinderen structuur in een moeilijke periode. Vanuit de maatschappelijke zorg hebben ook dit jaar gemeenten en onderwijs samengewerkt om voor deze kinderen een onderwijsplek te regelen.
De Oekraïners die in de gemeenten Hengelo en Borne verblijven en ouder zijn dan twaalf jaar gaan naar school op het ISK Erasmus (Almelo) of het ISK Stedelijk Lyceum (Enschede). Een ISK is een Internationale Schakelklas en is bestemd voor jongeren tussen de 12-18 jaar die net in Nederland zijn komen wonen. De jongeren gaan voor circa twee jaar naar het ISK om de Nederlandse taal te leren. Daarna stromen zij door naar regulier onderwijs. De kinderen van 4-12 jaar gaan naar de Horizon (Hazenweg, Hengelo). De Leerplichtwet is ook voor Oekraïners van toepassing.

Doorkijkje schooljaar 2024-2025

Vanaf het schooljaar 2024-2025 wordt er door leerplicht op een andere manier geregistreerd. Zo wordt voor deelname aan het spreekuur een DUO melding gedaan. Langdurig verzuim meldingen zoals ziekte worden vanaf komend schooljaar gemeld in het kader van schoolaanwezigheid. De verwachting is dat er meer overig verzuim meldingen komen. Dit kan er voor zorgen dat de cijfers vanaf komend schooljaar hoger uitvallen.

Vanaf januari 2025 heeft Hengelo de basisondersteuning in de wijk geregeld. Dit betekent dat ouders worden doorverwezen naar Wijkracht, waar dat eerder jeugd en gezin was. Komend voorjaar gaan de leerplichtambtenaren naar de Wijkhuizen om kennis te maken. Dit is onderdeel van het versterken van de verbinding met Wijkracht. Evenals het bekijken van de e-learning aangaande basisondersteuning.

Casus van een Leerplichtambtenaar

Koen komt in beeld bij leerplicht via het preventieve spreekuur op zijn toenmalige VO school (Havo). Daar wordt hij aangesproken op enkele uren verzuim en te laat meldingen. Er wordt besproken hoe dit te voorkomen en wat de consequenties zijn bij vervolg maar een paar maanden later komt er een officiële DUO melding van Koen.

Hij komt op uitnodiging voor een verzuimgesprek op het stadhuis. In dit gesprek wordt het verzuim besproken en komt ter sprake dat hij slecht slaapt. Hier moet hij mogelijk voor naar de huisarts. De leerplichtambtenaar bied een verwijzing richting aanvullende hulpverlening aan. Volgens Koen en zijn moeder is niet nodig. Als Koen het jaar niet haalt zal hij waarschijnlijk afstromen naar een andere school om theoretische leerweg (TL) te doen.

Het schooljaar daarop zit Koen op een andere school voor een TL opleiding. Er is weer een melding van DUO vanwege verzuim en ziekte uren. Er is geen sprake van psychische problematiek volgens hulpverlening, enkel het slaapprobleem. De schoolarts adviseert een slaapkliniek. Er volgt een MDO met alle betrokkenen. Koen loopt inmiddels behoorlijk achter op school, hij wenst geen hulpverlening. De slaapkliniek is het advies, maar ook dat wil hij op dat moment niet.

Vanuit leerplicht volgt het advies dat hij voor de komende weken een strak schema aangeboden krijgt voor school.

Als hij zich hier niet aan houd volgt er weer een DUO melding en moet hij door naar Halt voor een traject. De laatste weken tot aan de zomervakantie werkt dit beter voor Koen. De achterstand was al zo groot dat hij het examen niet haalt en afstroomt naar MBO niveau 1, ROC Entree. Ook hier wordt na een paar maanden leerplicht ingeschakeld. Zijn gedrag hier is niet oké. Hij heeft tijdens lessen een leerkracht uitgescholden, de motivatie voor school ontbreekt. Koen wordt doorverwezen naar Halt. Er is nog steeds sprake van ziektemeldingen waarop de schoolarts wordt ingezet. Halt wordt negatief afgesloten, dit omdat Koen de Halt afspraken niet nakomt en het verzuim niet afneemt. Echter gaat de Halt medewerker door in een coachende rol vanuit "Halt in de wijk". Dit na overleg tussen leerplicht en OM. Leerplicht besluit hierop de volgende stap te gaan zetten, het proces verbaal opmaken. Dit met als doel Jeugdreclassering in te zetten. In de periode van opmaken van proces verbaal besluit Koen naar de VAVO te gaan. Hij wil weer meer tussen "zijn niveau leerlingen" zitten. Leerplicht kan zich voorstellen dat dit hem beter zal motiveren en geef toestemming voor Vavo.

Begin van het nieuwe schooljaar is de zitting. Koen geeft aan dat hij nu naar school gaat en dat dit goed gaat. De Raad voor de Kinderbescherming geeft het advies om aan te houden, omdat Koen wel vaker even goede periodes heeft gehad en daarna weer afgegleden is. Dit neemt de rechter over. In december is er een tweede zitting. Koen is ondertussen 18 jaar. Leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming hebben vooraf contact gehad met de Vavo en Koen laat daar een wisselend beeld zien qua aanwezigheid en motivatie. Dit wordt benoemd tijdens de zitting. Er wordt besloten voor de duur van een jaar Jeugdreclassering in te zetten. Moeder, Koen en leerplicht nemen later op de gang bij de rechtbank afscheid, aangezien Koen 18 jaar is. Moeder bedankt leerplicht voor alle steun en het meedenken en de gezette stappen in de jaren.

Koen belooft leerplicht een foto te appen, zodra hij zijn Vavo diploma behaald heeft!

2.1 Verzuim

Preventie

Om het aantal verzuimmeldingen te laten dalen, ligt onze prioriteit op preventie. Doel is dat er geen officiële melding gedaan hoeft te worden.

Aantal incidenten schooljaar 2022/2023

	Hengelo		Borne	
	2022 / 2023	**2023 / 2024**	**2022 / 2023**	**2023 / 2024**
Aantal incidenten	312	390	76	91

Bron; Eigen registratiesysteem Carel Gemeente Hengelo en Borne

Onder incidenten vallen de preventieve werkzaamheden waaronder de verzuim spreekuren en telefonisch contact met ouders. Er kunnen meerdere incidenten rondom één kind geregistreerd worden.

Preventie

Leerplicht organiseert in samenwerking met het onderwijs preventieve verzuimspreekuren waarbij de leerplichtambtenaar preventief in gesprek gaat met leerlingen wanneer er sprake is van beginnende schoolafwezigheid. Daarnaast wordt er voorlichting gegeven aan ouders op scholen, dit gebeurt ook op de opvanglocatie voor vluchtelingen. Een preventieve aanpak van schoolafwezigheid op school start bij aandacht en waardering voor schoolaanwezigheid.

Schoolaanwezigheid

Leerplicht is vooral gericht op het herstellen van de schoolgang. Vaak spelen er allerlei problemen waardoor naar school gaan niet lukt. Bijvoorbeeld wanneer kinderen opgroeien in een moeilijke thuissituatie of wanneer er sprake is van mentale problematiek bij jongeren. We kijken dan vooral wat er nodig is om die problemen weg te nemen en een jongere te helpen om de schoolgang te verbeteren. Handhaven kan soms helpen om een situatie te doorbreken. Maar passende hulp bieden is beter. In Twente hebben we geïnvesteerd in een andere aanpak "van verzuim naar schoolaanwezigheid".

Een leerling die passend onderwijs volgt, krijgt de kans om zich optimaal te ontwikkelen en zich voor te bereiden op zijn toekomst. In Twente streven we daarom voor alle leerlingen naar zoveel mogelijk deelname aan het onderwijs. Daarom verleggen we de focus van schoolverzuim naar schoolaanwezigheid. Dit doen we op basis van de regionale visie schoolaanwezigheid. Het is meer dan alleen een naamswijziging. Bij schoolaanwezigheid gaat het over de onderwijsdeelname en daarmee onderwijstijd van alle leerlingen. Door het monitoren van de onderwijstijd op het niveau van de school, de klas én de leerling maken we zichtbaar waar extra steun nodig is. Het doel: alle leerlingen optimaal laten profiteren van het onderwijs dat we in Twente bieden. Voor meer informatie zie de Schoolaanwezigheidskaart (twentsebelofte.nl)

Dit schooljaar is de schoolaanwezigheidskaart geïntroduceerd. Alle VO scholen hebben een training gevolgd en beginnen in het schooljaar 2025-2026 met de implementatie. Het primair onderwijs gaat in het schooljaar 2025-2026 aan de slag met schoolaanwezigheid.

Samenwerking Leerplicht - Doorstroompunt - ROC van Twente

Leerplicht, Doorstroompunt en het ROC van Twente hebben in schooljaar 2023-2024 de samenwerking voortgezet om van elkaars expertise gebruik te maken en jongeren beter te kunnen bedienen. De meeste meldingen van schoolafwezigheid komen van het MBO onderwijs. Doorstroompunt zit (een aantal dagdelen) fysiek op locatie van het onderwijs. Hierdoor zijn de lijntjes tussen partijen korter, kunnen meer contactmomenten met jongeren plaats vinden en zijn per opleiding vaste aanspreekpunten. Leerplicht en het Doorstroompunt kunnen de preventieve verzuimspreekuren van elkaar overnemen. Tevens wordt de samenwerking met het Team Bijzondere Instroom (TBI) van het ROC versterkt voor wat betreft (zorg) leerlingen die weer terug willen keren naar het MBO.

Cijfers verzuim

Verzuim naar soort	Hengelo		Borne	
	2022-2023	2023-2024	2022-2023	2023-2024
Absoluut verzuim	12	7	1	2
Relatief verzuim	451	453	120	105
Aantal jongeren				
Waarvan (*meldingen*):				
• *16 uur of meer per 4 weken (18-)*	254	222	80	65
• *16 uur of meer per 4 weken (18+)*	154	28	0	7
• *Verzuim 18+ gedurende minimaal 4 aaneengesloten schoolweken*	25	38	8	0
• *Overig verzuim; minder dan 14 uur in 4 weken*	37	176	36	21
• *Luxe verzuim*	10	21	0	0
Totaal aantal jongeren	463	460	121	107
% verzuim t.o.v. leer- en kwalificatieplichtigen	4,25%	4,30%	3,29%	2,90%

Bron: Twentse Onderwijs-Jeugdhulp monitor, opgesteld door Kennispunt Twente

Toelichting op de cijfers
De verzuimcijfers komen uit de Twentse Onderwijs-Jeugdhulp monitor, opgesteld door Kennispunt Twente. Leerlingen kunnen in één schooljaar onder meerdere soorten verzuim geregistreerd worden. Het aantal meldingen ligt dus hoger dan het aantal jongeren.

Het totaal aantal verzuimmeldingen zijn, ten opzichte van vorig schooljaar, nagenoeg stabiel gebleven, of zelfs licht gedaald. Bij overig verzuim zien we in Hengelo een stijging. Vanaf dit schooljaar wordt er op een andere manier geregistreerd, waardoor het overig verzuim is gestegen en het verzuim 16 uur of meer per 4 weken (18+) is gedaald. Daarnaast zijn we begonnen met schoolaanwezigheid.

In Borne is leerplicht druk geweest met Oekraïense leerlingen in de opvanglocaties. Het verzuim lag daar vrij hoog.

In de afgelopen jaren zagen we een stijging in het aantal verzuimmeldingen. De cijfers zijn nog steeds hoog, redenen hiervoor zijn:
- De scholen volgen de verzuimkaart beter, waardoor meer meldingen worden gedaan.
- Door de inzet van schoolaanwezigheidsteams wordt er veel meer preventief gewerkt.
- Ernstige psychische problematiek.
- Toename in multiproblematiek bij de doelgroep en hun ouders. Hiervoor zijn korte lijnen met de afdeling jeugd en gezin. School kan de benodigde hulp niet verlenen, waardoor jongeren vastlopen. Vaak is er een wachtlijst voor passende hulpverlening.
- Voor gevoelige jongeren is een grote school niet passend, maar er zijn geen kleinschalige alternatieven. Dit levert vaak problemen op bij onder andere autistische jongeren vanwege de hogere prikkelgevoeligheid of bij jongeren met angst- en paniekklachten. Schoolverzuim is een veelvoorkomend gevolg.
- Komst van Oekraïners naar Nederland.

Bovenstaande verklaringen zijn vrij algemeen. Dat komt omdat de problematiek in Borne en Hengelo niet anders is dan in de rest van de regio en Nederland.

Thuiszitters
Een thuiszitter volgens de landelijke definitie is: "Een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht en die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling en die zonder geldige reden meer dan vier weken verzuimt, zonder dat hij/zij ontheffing heeft van de leerplicht resp. vrijstelling van geregeld schoolbezoek wegens het volgen van ander onderwijs". De thuiszitter is de verzamelterm voor langdurig relatief verzuim langer dan vier weken en voor absoluut verzuimers.

Wettelijk gezien mag leerplicht alleen het ongeoorloofd verzuim registreren. Leerplicht is niet op de hoogte van geoorloofd verzuim, vanwege bijvoorbeeld een langdurige ziekte. De geoorloofde thuiszitters zijn wel in beeld bij de scholen en samenwerkingsverbanden. Leerplicht is vaak wel betrokken bij deze thuiszitters. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen waarover advies wordt gevraagd. Bij de implementatie van de schoolaanwezigheidskaart wordt het geoorloofd verzuim ook meer in beeld gebracht.

Landelijke Ontwikkelingen thuiszitters
Spijbelen en een paar dagen afwezig zijn door ziekte kunnen namelijk al voorbode zijn dat een kind helemaal gaat uitvallen. Met het wetsvoorstel 'Terugdringen verzuim' wil het Rijk dat scholen voortaan de totale aan- en afwezigheid van hun leerlingen bijhouden. Nu hoeven scholen dat niet te doen als kinderen om een geldige reden afwezig zijn, zoals bij ziekte. Er komt digitaal afstandsonderwijs voor leerlingen die het niet lukt om naar school te komen en om te voorkomen dat zij uitvallen.

Zo kunnen ze digitaal aanhaken bij lessen van hun eigen school of krijgen ze gedigitaliseerde lessen van andere scholen. Op deze manier blijven leerlingen betrokken bij school en wordt de overstap van thuis naar het klaslokaal kleiner.

Informatie over het wetsvoorstel terugdringen verzuim (Bron: Rijksoverheid)
Het wetsvoorstel terugdringen verzuim komt voort uit de ambitie van de regering om toe te werken naar nul onnodige thuiszitters. Het voorstel heeft als doel om het verzuim

beter in beeld te krijgen, te voorkomen en terug te dringen. Daarnaast beoogt het wetsvoorstel het aantal vrijstellingen op psychische of lichamelijke gronden terug te dringen ter bevordering van de onderwijs- en ontwikkelmogelijkheden van kinderen. Het wetsvoorstel terugdringen verzuim implementeert daarom vijf maatregelen:

1. Aanscherping van het verzuimbeleid op scholen;
2. Het registreren van alle soorten verzuim in categorieën;
3. Tijdig betrekken van de leerplichtambtenaar bij zorgelijk verzuim;
4. Verbeteren van het regionaal en landelijk zicht op verzuim;
5. Aanscherping van de procedure vrijstelling 5 onderdeel a (vrijstelling op basis van lichamelijke of psychische gronden).

Het wetsvoorstel is in behandeling. De internetconsultatie heeft plaatsgevonden en in januari 2024 is het advies door de Raad van State uitgebracht. Op 26-11-2024 is het wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. De volgende stap is behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer.

Thuiszitters regio Twente
Het project Thuiszitters regio Twente is geïnitieerd door de Twentse Belofte als onderdeel van de ontwikkeltafel onderwijs- zorg. Het wordt breed gedragen door de samenwerkingsverbanden (SWV) 23-01 (Twente Noord) en 23-02 (Twente Oost), de 14 Twentse gemeenten en ketenpartners. Het project heeft vier opbrengsten;

- de regionale visie schoolaanwezigheid
- de Thuiszitterstafel
- de inventarisatie van het aanbod in Twente voor jongeren met schoolverzuim en
- de proeftuin schoolaanwezigheid.

Bij leerlingen die ingebracht worden in de Thuiszitterstafel kan sprake zijn van zowel geoorloofde als ongeoorloofde schoolafwezigheid. Alle soorten afwezigheid betekenen verlies in lestijd. Bij de thuiszitterstafel sluiten professionals van verschillende disciplines aan zoals Jeugd en Gezin en de schoolarts. Gezamenlijk brengen zij een advies uit, waarna één van de professionals de regie neemt. In 2023-2024 zijn er regionaal 16 leerlingen aangemeld voor de Thuiszitterstafel. De opbrengst hiervan is wisselend. Sommige leerlingen zijn weer naar school of naar een tussenvoorziening gegaan, zoals de Link of een trajectklas binnen de school. Een aantal leerlingen gaat aan de slag bij een dagbesteding via de Jeugdwet. Het is met name van belang dat een thuiszitter weer wordt geactiveerd en dat is in alle gevallen gebeurd. Een aantal 17-jarigen zijn doorgeleid naar het Doorstroompunt.

Optreden vanuit juridisch kader

Wanneer vanuit de maatschappelijke zorgtaak het schoolverzuim in vrijwillig kader niet wordt opgelost of bij jongeren de motivatie hiervoor ontbreekt dan kan de leerplichtambtenaar een andere rol vervullen. Zij heeft de mogelijkheid over te gaan tot handhaving en kan hiervoor handhavingsinstrumenten inzetten. Welk instrument wordt ingezet is afhankelijk van het soort verzuim, het aantal uren verzuim en de situatie. Een strafrechtelijk traject willen we zoveel mogelijk voorkomen.

Instrumenten die ingezet kunnen worden zijn:
- HALT-interventie: bij beginnend verzuim en verwijtbaarheid
- Proces-verbaal: bij aanhoudend verzuim en verwijtbaarheid

Cijfers

Verzuim naar soort	Hengelo		Borne	
	2022 / 2023	2023 / 2024	2022 / 2023	2023 / 2024
Proces-verbaal relatief verzuim	11	11	1	1
Proces-verbaal absoluut verzuim	1	0	0	0
Proces-verbaal luxe verzuim	0	4	0	0
Haltstraf	9	5	1	3
Totaal	**21**	**20**	**2**	**4**

Bron; Eigen registratiesysteem Carel Gemeente Hengelo en Borne

2.2 Verlof en vrijstelling

Verlof
Leerplicht heeft de bevoegdheid om in uitzonderlijke situaties verlof te verlenen buiten de reguliere vakanties om. Verlofaanvragen van minder dan 10 schooldagen, bedoeld voor de leerling waarvan één van de ouders vanwege de aard van hun specifieke beroep niet in staat zijn om in de reguliere vakantieweken vakantie op te nemen, worden door de directeur van de school in behandeling genomen. Langer op vakantie gaan buiten de schoolvakanties mag niet van de wet. Daarnaast kan de directeur verlof verlenen wanneer sprake is van een bijzonder gebeurtenis zoals een huwelijk. De leerplichtambtenaar is hier niet bij betrokken.

Vrijstelling van de inschrijvingsplicht
De meeste ouders willen het liefst dat hun kind ‘gewoon’ naar school kan. Scholen en samenwerkingsverbanden spannen zich in om ieder kind een passende onderwijsplek te geven, met extra zorg en ondersteuning als dat nodig is. Maar naar school gaan, is niet voor elk kind vanzelfsprekend. Soms is er (nog) geen mogelijkheid om deel te nemen aan het onderwijs. Dan kan het nodig zijn om een vrijstelling van inschrijving aan te vragen van de leerplicht (artikel 5 onder a van de Leerplichtwet). Een onafhankelijke arts beoordeelt de situatie en brengt een sociaal medisch advies uit. Blijkt hieruit dat onderwijs niet haalbaar is, dan formaliseert de leerplichtambtenaar de vrijstelling. De arts is hierbij in contact met leerling en ouders, behandelaars en met de samenwerkingsverbanden. Daarnaast kunnen ouders vrijstelling van de inschrijvingsplicht aanvragen wanneer zij bedenkingen hebben tegen de richting van alle binnen de redelijke afstand van de woning gelegen scholen (art. 5b) of wegens schoolbezoek in het buitenland (art. 5c).

Op basis van artikel 15 kan vrijstelling verleend worden als de jongere ander onderwijs volgt. Een jongere vanaf 16 jaar kan worden vrijgesteld voor de kwalificatieplicht als op grond van bijzondere omstandigheden op andere wijze voldoende onderwijs wordt genoten. Bijvoorbeeld scholing door een werkgever of scholing bij een opleidingscentrum (niet zijnde een school volgens de leerplichtwet).

Aantal verleende vrijstellingen

School-vrijstelling	Hengelo		Borne	
	2022 / 2023	2023 / 2024	2022 / 2023	2023 / 2024
Vrijstelling art. 5a	16	15	1	4
Vrijstelling art. 5b	12	10	0	0
Vrijstelling art. 5c	12	4	1	0
Artikel 15	0	1	1	1
Totaal	**40**	**30**	**3**	**5**

Bron; Eigen registratiesysteem Carel Gemeente Hengelo en Borne

2.3 Regionale en landelijke ontwikkelingen

Nationaal Programma Onderwijs

Het ministerie van OC&W heeft ook in 2023/2024 extra middelen beschikbaar (Nationaal Programma Onderwijs [NPO] gelden) om huidige generatie leerlingen en studenten alle kansen te geven op volwaardig onderwijs en een goede toekomst. Het Nationaal Programma Onderwijs is tijdens de coronacrisis in het leven geroepen. Het programma is een meerjarig plan en gericht op herstel én ontwikkeling van het onderwijs, op het inhalen én compenseren van vertraging, en op het ondersteunen van iedereen in het onderwijs die het moeilijk heeft.

De middelen mogen tot en met juli 2025 ingezet worden. In Hengelo en Borne zijn de middelen tot dusver met name ingezet op extra jongerenwerkers in het voortgezet onderwijs, schoolmaatschappelijk werkers, op onderwijszorg en op cultuureducatie voor peuters. In Borne zijn de middelen ook ingezet op voorschoolse activiteiten. Er wordt extra geld voor vve ingezet op deskundigheidsbevordering bewegingsonderwijs bij de kinderopvang. Zo wordt bijgedragen aan motorische ontwikkeling.

Jongerenperspectief fonds

Het hebben van schulden staat het perspectief van jongeren in de weg, waardoor zij niet verder komen in hun leven. Daarvoor is het Jongerenperspectieffonds (JPF). De JPF-aanpak is een schuldenaanpak die aansluit bij jongeren én die bewezen effectief is.

De JPF-aanpak is een innovatieve aanpak gericht op het perspectief van jongeren met schulden.

Binnen onze aanpak zien wij het schuldregelen niet als einddoel maar als middel om te werken aan het ander perspectief. Binnen de JPF-aanpak ligt de focus niet op maximaliseren van de afloscapaciteit maar op het werken aan perspectief. Hierdoor kan een jongere bijvoorbeeld terug naar school of juist op school blijven maar toch schuldenvrij worden.

Eind 2024 is de pilot gestart en zijn er vanuit Kickstart en Budgetalert vijftien jongeren uit Hengelo opgenomen in de pilot. Ook in Borne is de pilot eind 2024 gestart. De pilot loopt tot 2026 waarna de pilot geëvalueerd wordt en er een vervolg bepaald gaat worden.

Inclusiever onderwijs

Het ministerie van OCW streeft naar inclusiever onderwijs vanaf 2035. Waarbij alle kinderen en jongeren recht hebben op onderwijs, als essentiële stap naar volwaardige en gelijkwaardige deelname aan de samenleving. De overheid heeft beschreven wat inclusief onderwijs is en hoe de inclusieve leeromgeving eruit ziet.

Binnen inclusief primair en voortgezet onderwijs zijn alle kinderen en jongeren welkom op een school dicht bij huis. Wie je ook bent en wat je talenten ook zijn. Iedereen telt mee, doet mee en is gelijkwaardig. Er wordt samen en van elkaar geleerd. Zo leren kinderen en jongeren dat iedereen verschillend is en dat ook te respecteren. Bij inclusief onderwijs krijgen kinderen en jongeren met dezelfde talenten gelijke kansen. Ze kunnen het profiel en de vakken kiezen die ze willen. Zo kan iedereen een baan vinden die bij hem of haar past. Inclusief onderwijs heeft een positief effect op het leren van alle kinderen en jongeren. Het legt de basis voor een inclusievere samenleving. Een inclusieve school heeft drie kenmerken.

1. Iedereen is welkom, ontwikkelt zich en hoort erbij
   a. Ieder kind en iedere jongere kan naar dezelfde scholen en schoolsoorten als de kinderen en jongeren uit de buurt
   b. Ieder kind en iedere jongeren wordt gewaardeerd en gezien.
   c. Het schoolgebouw en de leermiddelen zijn toegankelijk voor kinderen, jongeren, ouders en het schoolteam.

2. Er is een goede ondersteuning voor iedereen
   a. Het schoolteam bestaat uit leraren, onderwijsondersteunend personeel, jeugdhulp en zo nodig zorgpersoneel.
   b. Het schoolteam zorgt voor goede ondersteuning voor alle leraren en alle kinderen en jongeren.
   c. Kinderen, jongeren en hun ouders denken vanuit hun eigen ervaring mee over de ondersteuning.

3. Alle kinderen en jongeren leren en doen mee
   a. Ieder kind en iedere jongere leert op zijn of haar eigen niveau en op een manier die bij hem op haar past.
   b. Ieder kind en iedere jongere leert samen met en van de klasgenoten. Zo kan iedereen zich zo goed mogelijk ontwikkelen.

De ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) kijken welke aanpassingen in het onderwijs en zorgsysteem nodig zijn om inclusief onderwijs te realiseren. Onderdeel hiervan is het aanpassen van de wet -en regelgeving, toezicht en financiering waar nodig. Dit doet het ministerie in samenwerking met het onderwijs en zorgveld en ouders en jongeren uit het regulier en gespecialiseerd onderwijs. Ook de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd worden hierbij betrokken. (Bron: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inclusief-onderwijs)

In de Lokaal Educatieve Agenda van de gemeente Hengelo is inclusiever onderwijs ook als thema opgenomen.

Nieuwkomersonderwijs
Vanaf oktober 2023 is de wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs in werking getreden. Nieuwkomers hebben net als alle andere kinderen en jongeren recht op onderwijs. Door middel van nieuwkomersvoorzieningen wordt leerlingen een plek geboden als ze te lang op onderwijs wachten. Ook nieuwkomers in de leerplichtige leeftijd zijn, net als hun Nederlandse leeftijdgenootjes, leerplichtig. Hier is dus ook een rol voor de leerplichtambtenaren weggelegd.



3. Doorstroompunt (voortijdig schoolverlaters 18-23 jaar)

Voor wie?

Jongeren van 18-23 jaar zonder startkwalificatie (HAVO/VWO/MBO niveau 2 diploma) zijn voortijdig schoolverlaters. Dit zijn jongeren die gedurende het schooljaar verzuimen, dreigen uit te vallen of al uitgevallen zijn in voorgaande schooljaren en niet meer terugkeren in het onderwijs. Voortijdig schoolverlaters vallen onder het Doorstroompunt (dsp). Daarnaast heeft het Doorstroompunt ook de taak om de doelgroep Jongeren in een Kwetsbare positie (JIKP) te monitoren en te ondersteunen. Jongeren in een kwetsbare positie zijn huidige en oud-leerlingen afkomstig van het Praktijkonderwijs, Voorgezet Speciaal Onderwijs, Entree-onderwijs en VMBO Basis beroepsonderwijs. Voor deze doelgroep hebben de Twentse gemeenten in samenwerking met het onderwijs, Samenwerkingsverband Passend Onderwijs en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) een regionaal plan ontwikkeld 'De Twentse Belofte'. Voor meer informatie zie Vroegtijdig schoolverlaten voorkomen, dat is Twentse Belofte!

Waarom?

Samen willen we graag dat jongeren zich ontwikkelen tot zelfstandige inwoners die hun steentje kunnen bijdragen aan de maatschappij en zelf in hun onderhoud kunnen voorzien. Wanneer jongeren hun loopbaan succesvol afronden met een startkwalificatie maken zij meer kans op een goede duurzame plek op de arbeidsmarkt. Bovendien zijn zij dikwijls minder afhankelijk van een uitkering, zwaarder geïndiceerde zorg en minder gezondheidsproblemen. Dit maakt een goede aanpak van het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten noodzakelijk.

Het Doorstroompunt omvat de volgende wettelijke taken:

- Een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen de 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie hebben;
- Outreachend benaderen van jongeren en zorg dragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen. Deze begeleiding is gericht op terugleiden naar school, werk, een combinatie daarvan of een zorgtraject;
- Coördineren en initiëren van samenwerking tussen alle ketenpartners die te maken hebben met deze jongeren (onderwijs, zorg en arbeid) en het onderhouden van dit netwerk;
- Monitoren van de jongeren van 23 tot 27 jaar die zijn geholpen en het verzorgen van de nazorg.

Gemeenten Hengelo en Borne hebben de wettelijke doelgroep tot 23 jaar uitgebreid. Jongeren zonder startkwalificatie die geen onderwijs volgen en het niet lukt om voor langere tijd aan het werk te blijven tot 27 jaar worden benaderd en begeleid door life coaches van het Doorstroompunt. Op alle leefgebieden wordt gekeken waar zij hulp en ondersteuning bij nodig hebben om uiteindelijk weer naar school of aan het werk te kunnen.

VSV convenant De Twentse Belofte 2020-2024

In 2020 hebben de 14 Twentse gemeenten in samenwerking met onderwijsinstellingen een vernieuwd regionaal plan (2020-2024) vastgesteld voor de aanpak van voortijdig schoolverlaters en kwetsbare jongeren (16 tot 27 jaar). De Twentse Belofte 2020-2024 heeft als doelstellingen om:

- Het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen;
- Het percentage voortijdig schoolverlaters verhogen dat na 1 jaar weer terug naar school of aan het werk is;
- Beter ondersteunen van jongeren voor wie de overstap naar vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt niet vanzelfsprekend is door hun achtergrond en daardoor meer risico oplopen;
- Jongeren van 23 tot 27 jaar die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben extra te ondersteunen.

De vijf Twentse Beloften:

- Belofte 1: De overstap naar een nieuwe school.
- Belofte 2: Op school. Jongeren met een hogere kans op schooluitval worden op school extra ondersteund om zich te ontwikkelen en een startkwalificatie te halen.
- Belofte 3: Van school. Jongeren die zonder startkwalificatie van school gaan worden persoonlijk begeleid naar een passende vervolgstap.
- Belofte 4: Werkende jongeren die ondersteuning nodig hebben worden goed begeleid zodat ze aan het werk blijven en daarnaast ook blijven leren.
- Belofte 5: Als school en werk (allebei) niet meer lukt. Jongeren die niet meer op school zitten of aan het werk zijn worden benaderd en begeleid zodat ze terug kunnen naar school, aan het werk of allebei.

De huidige Twentse Belofte is geëvalueerd. Momenteel is de regionale analyse in de afrondende fase waarbij de problematiek en ingezette maatregelen in kaart zijn gebracht. Op basis van de regionale analyse blijken mogelijke witte vlekken waar nog aanbod op moet worden ontwikkeld. Het regionale programma (de Twentse Belofte) wordt geschreven op basis van de regionale analyse.

Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk

Het halen van een diploma of het vinden en vasthouden van een baan na school is niet voor iedere jongere vanzelfsprekend. Met het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' krijgen scholen, Doorstroompunten en gemeenten (verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet) meer mogelijkheden om jongeren tot 27 jaar te ondersteunen bij de overgang van school naar werk en het behoud van werk. Het doel van het wetsvoorstel is om kansengelijkheid onder jongeren te vergroten door betere begeleiding mogelijk te maken bij de overgang van school naar werk en bij het behouden van werk. Dit gebeurt met vier samenhangende maatregelen:

1. Scholen bieden aanvullende loopbaanbegeleiding tijdens het onderwijs en na diplomering, gericht op de overgang naar vervolgonderwijs of werk;

2. Doorstroompunten bieden jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar begeleiding terug naar school of naar werk;
3. Gemeenten bieden jongeren tot 27 jaar meer preventieve en passende ondersteuning terug naar school, naar werk of een combinatie van beide;
4. Partijen werken verplicht samen in een aanvullend regionaal programma (in Twente: de Twentse Belofte).

De focus ligt op jongeren die ongeacht de stand van de economie moeite hebben om aan het werk te komen en aan het werk te blijven. Dit zijn jongeren uit:
- Praktijkonderwijs (pro)
- Voortgezet speciaal onderwijs (vso),
- Entreeopleiding van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo niveau 1)
- Basisberoepsopleiding in de beroepsopleidende leerweg (niveau 2 bol)
- Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) tot 27 jaar

Het wetsvoorstel laat ruimte om maatwerk te bieden en ook andere jongeren die dat nodig hebben te ondersteunen bij de overgang van school naar duurzaam werk.

Het wetsvoorstel is nog niet aangenomen. Naar verwachting treedt de wet vanaf 2026 in werking. De regionale en lokale voorbereidingen zijn bezig.

Ad 1 Aanvullende loopbaanbegeleiding
Om aan de nazorgverplichting in de nieuwe wet te voldoen, is het ROC een pilot gestart met het 'Toekomsttraject'. Jongeren die wel een startkwalificatie behalen, maar die behoefte hebben aan een zachte landing worden in het toekomsttraject begeleid door een loopbaancoach vanuit het ROC. Ook het Doorstroompunt en het Regionaal Werkcentrum (voormalig Werkplein) zijn bij deze pilot betrokken. De samenwerking tussen ROC, Doorstroompunt en arbeidsmarkt wordt verder versterkt met de komst van de nieuwe wet. Er wordt gewerkt aan een overdrachtsdocument voor de jongere (wettelijk verplicht) bij de overgang van onderwijs naar gemeente.

Ad 2 Uitbreiding rol Doorstroompunt tot 27 jaar
In het wetsvoorstel is opgenomen om de wettelijke taak van het Doorstroompunt uit te breiden van 23 naar 27 jaar. Hierdoor krijgen we vanaf 2026 meer mogelijkheden en middelen om beter zicht te krijgen op jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie en hen te ondersteunen. Vooruitlopend op de nieuwe wet bieden de 14 Twentse gemeenten en het onderwijs (kwetsbare) jongeren tot 27 jaar passende ondersteuning in de begeleiding naar onderwijs, werk of zorg. Dit op basis van de huidige Twentse Belofte.

Ad 3 Gemeenten bieden jongeren tot 27 jaar ondersteuning
De huidige wet- en regelgeving biedt onvoldoende basis voor een ketenaanpak, waarbij gemeenten (vanuit de Participatiewet) in samenwerking met scholen en Doorstroompunten jongeren kunnen ondersteunen naar onderwijs of werk. Daarom wordt een aantal voorstellen gedaan in aanvulling op de bestaande mogelijkheid in de Participatiewet voor gemeenten om jongeren tot 27 jaar te ondersteunen bij arbeidsinschakeling. Gemeenten extra ruimte krijgen om per jongere (tot 27 jaar) een passende afweging te maken of onderwijs al dan niet een optie is, of dat de gemeente jongeren kan ondersteunen richting werk.

Schoolafwezigheid 18+
Schoolafwezigheid is een belangrijke voorbode voor schooluitval op latere leeftijd. Tot 18 jaar valt een leerling onder Leerplicht. Vanaf 18 jaar valt de student onder het Doorstroompunt. Doorstroomcoaches nodigen de 18+ studenten uit voor een gesprek om de achterliggende oorzaak van de afwezigheid te achterhalen. In overleg met de student worden passende interventies ingezet. Op deze wijze proberen we het voortijdig schoolverlaten terug te dringen en/of te voorkomen.

Het vinden van een arbeids- of BBL-plek
De doorstroomcoaches werken samen met het Regionaal Werkcentrum die jongeren ondersteunen bij het vinden van een goede arbeidsplek of BBL-plek. Zij richten zich samen met de doorstroomcoaches op het faciliteren van de aansluiting op de arbeidsmarkt voor jongeren zonder startkwalificatie.

3.1 Cijfers voortijdig schoolverlaters
In schooljaar 2023-2024 waren er 29.163 jongeren zonder startkwalificatie die het onderwijs voortijdig hebben verlaten. In Twente kwamen er 1.000 nieuwe schoolverlaters bij. Een lichte daling ten opzichte van vorig schooljaar. In de subregio Hengelo zijn er in het schooljaar 2023/2024 244 nieuwe schoolverlaters bijgekomen (vorig schooljaar waren dat er 232).

Schooljaar 2023-2024	Nederland	Twente	Hengelo	Borne
Aantal voortijdig schoolverlaters	29.136	1000	174	26
VSV-percentage schooljaar 2023/2024	2,29%	2,00%	2,25%	1,36%
VSV-percentage schooljaar 2022/2023	2,34%	2,07	2,11%	1,56%
Percentage VSV-ers dat na 1 jaar nog niet aan het werk is of terug naar school (schooljaar 22/23)	40,35	38,26%	38,36%	41,38%

Bron: DUO dashboard Dashboards vsv en jikp (rijkscloud.nl)

Ten opzichte van vorig jaar is er in Hengelo nog steeds een stijging waarneembaar. Wel moet worden opgemerkt dat de stijging ten opzichte van de voorgaande twee jaren lijkt af te vlakken.

In steden liggen de VSV percentages doorgaans hoger, dan in de kleinere gemeenten. Zo ook in Twente.

In Borne zien we, net als vorig jaar, een daling van het aantal voortijdig schoolverlaters.

Wat is er aan de hand?

Er blijkt een aantal belangrijke oorzaken te zijn voor het stoppen met school, oorzaken die elkaar versterken:

- Complexe persoonlijke (multi)problematiek. Psychosociaal, in de persoon gelegen factoren
- Motivatie
- Ongediplomeerde uitstroom naar werk vanwege de krappe arbeidsmarkt
- Meer jongeren gaan als ZZP'er aan de slag
- Niet passende studiekeuze

Landelijk aanvalsplan vsv

Om de stijging van de afgelopen jaren een halt toe te roepen is er door het Rijk in 2023 een landelijk 'Actieplan voorkomen voortijdig schoolverlaten en begeleiden naar een kansrijke toekomst' opgesteld.

De minister schetst in het actieplan een aantal maatregelen om schooluitval te voorkomen en jongeren aan perspectief te helpen. Maatregelen die voor ons in Twente niet nieuw zijn, maar die opnieuw goed zijn bekeken. Doen we de goede dingen? Is een aanscherping van de Twentse Belofte nodig? Op basis daarvan is een regionaal bijsturingsplan opgesteld. Hier wordt momenteel opvolging aan gegeven.

Zo is het afgelopen jaar in de Samenwerkingsagenda (Twentse samenwerking op het gebied van zorg en jeugdhulp) gewerkt aan oplossingen voor jongeren met complexe problematiek.

Door Kennispunt Twente is een onderzoek naar werkende jongeren zonder startkwalificatie uitgevoerd, waarover meer onder ontwikkelingen - belofte 4.

De opvolging van het regionale bijsturingsplan nemen we mee in de nieuwe Twentse Belofte.

3.2 Ontwikkelingen

Twentse Belofte 3: Jongeren in kwetsbare positie

De doelgroep van Belofte 3 zijn jongeren die zonder startkwalificatie van school gaan en die persoonlijk worden begeleid naar een passende vervolgstap. Uitgangspunt is dat de overstap van school naar een vervolgstap zo soepel mogelijk verloopt. Specifiek gaat het om jongeren uit het VSO, Praktijkonderwijs en Entree-onderwijs.

De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in geplande uitstroom. Dit zijn jongeren die zonder startkwalificatie, maar wel gericht school verlaten om richting arbeidsmarkt of dagbesteding te gaan.

De Twentse gemeenten hebben intensief contact met het VSO-Pro en Entree onderwijs wanneer jongeren 'risicovolle' overstappen maken naar vervolgonderwijs of arbeidsmarkt. Partijen informeren elkaar daar waar extra zorg wordt ingezet en er is sprake van interprofessioneel samenwerken met elkaar. Bij interprofessioneel samenwerken werken professionals uit verschillende domeinen samen aan een plan waarmee een leerling een omgeving krijgt om zich optimaal in te ontwikkelen. Samen streven ze er naar om zoveel mogelijk maatwerk te bieden voor deze jongeren en een vangnet te creëren waarop zij kunnen terugvallen bij (dreigende) uitval. Het Doorstroompunt en het onderwijs hanteren één regionale aanpak voor geplande en ongeplande uitstroom van jongeren om de toestroom naar vervolg onderwijs en/ of arbeidsmarkt te verhogen met behulp van JIKP Intergrip.

Door gebruik te maken van de module JIKP Intergrip, hebben we alle jongeren uit de regio in de gemeenten Hengelo en Borne in beeld en hebben we iets meer duiding per schooljaar. In leerling besprekingen is dit van meerwaarde. De samenwerking in de subregio verloopt goed.

Sluitend netwerk VSO-Pro jongeren

Het sluitende netwerk tussen VSO, Pro, gemeenten en andere ketenpartners om kwetsbare jongeren te ondersteunen, helpen en begeleiden is in werking. Samen willen we ervoor zorgen dat een jongere op een passende plek komt. We werken lokaal waar mogelijk en regionaal waar nodig, maar wel vanuit hetzelfde gedachtegoed om 'alle jongeren in Twente dezelfde kansen te geven en te werken met Toekomstplannen'. De Toekomstplannen moeten passend zijn bij de behoefte van de jongere waarbij gekeken wordt op welke 5 leefgebieden ondersteuning ingezet moet worden (onderwijs, vrije tijd, werk, zorg en welzijn, financiën).

In 2023 is gestart met werken met het Toekomstplan. Elke school in Hengelo en Borne heeft de eerste Toekomstplannen met en voor kwetsbare jongeren gemaakt. Het Toekomstplan wordt telkens doorontwikkeld. De behoeftes verschillen per school en per leerling. Wel willen we eenzelfde term en dezelfde leefgebieden gebruiken.

In eerste instantie wordt het Toekomstplan gebruikt bij de overstap van PRO-VSO naar vervolgonderwijs, arbeid, beschut werk en dagbesteding. Naast de scholen, krijgen ook Doorstroomcoaches hiermee te maken. Idealiter wordt dit in de toekomst ook gebruikt om ontwikkelingen binnen vervolgonderwijs, dagbesteding, beschut werk en reguliere arbeid in kaart te brengen.

Onlangs zijn we gestart om de nazorg actiever vorm te geven op de VSO en Pro scholen door middel van toekomstgericht werken. Dit is nog niet volledig opgestart en vraagt nog extra aandacht. Ook op de Entree zijn we wat gerichter op locatie de gesprekken aangegaan, wat zorgt voor betere samenwerking en afstemming. Dit sluit goed aan op de komende wet van school naar duurzaam werk.

Twentse Belofte 4: Aan het werk blijven

In belofte 4 worden werkende jongeren die ondersteuning nodig hebben goed begeleid zodat ze aan het werk blijven en daarnaast ook blijven leren.

Kennispunt Twente heeft in 2024 een rapportage gemaakt van de werkende jongeren zonder startkwalificatie in Twente. Van de voortijdig schoolverlaters in Twente is ruim 60% aan het werk. Het grootste deel van de werkende jongeren heeft een regulier arbeidscontract, maar ook uitzendwerk komt veel voor. De jongeren zijn bij een verscheidenheid

aan werkgevers aan de slag, waaronder supermarkten, schoonmaak en de uitzendbranche. Werkende vsv'ers hebben voor ruim 90% een MBO-opleiding als laatste opleiding. Veel jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten vinden een plek op de arbeidsmarkt. Jongeren zonder startkwalificatie hebben zes keer zoveel kans om maatschappelijk uit te vallen. Het is daarom belangrijk om aandacht te blijven hebben voor deze jongeren. Zelfs als deze jongeren snel een plek op de arbeidsmarkt vinden.

Er wordt al veel gedaan voor deze groep jongeren. Het MBO en het regionaal werkcentrum brengen het aanbod momenteel in kaart. Op basis daarvan wordt gekeken of er aanbod mist en of de werkgeversaanpak doorontwikkeld moet worden. Ook wordt de groep ZZP'ers hierin meegenomen.

Twentse Belofte 5: Als school en werk (allebei) niet meer lukt

Jongeren die niet op school zitten of (gedeeltelijk) aan het werk zijn worden door het Doorstroompunt actief benaderd en begeleid, zodat ze terug kunnen keren richting onderwijs, werk of zorgtraject. Het betreft een doelgroep die bestaat uit jongvolwassenen tussen 18 - 27 jaar zonder startkwalificatie en die géén inkomen hebben of een inkomen tot € 580. Dikwijls worden ze ondersteund door hun ouders of vriend/vriendin. Deze jongeren hebben regelmatig te maken met tegenslagen op verschillende leefgebieden (multi-problematiek) waardoor het niet lukt om de prioriteit te leggen op school of werk.

In samenwerking met in- en externe ketenpartners wordt bekeken hoe ze school en/of werk weer kunnen oppakken. Afhankelijk van de problematiek hebben deze jongeren intensieve begeleiding nodig (systeemgericht). Systeemgericht werken houdt in dat we niet alleen naar de jongere kijken, maar ook naar de omgeving waarin diegene zich bevindt. Om de jongere te stimuleren zichzelf verder te ontwikkelen wordt ingezet op een integrale aanpak waarbij zoveel mogelijk maatwerk wordt geboden. Op deze wijze willen wij deze jongeren meer perspectief bieden op een goede toekomst. Het is belangrijk om met deze jongeren in contact te blijven en ze te begeleiden richting een passende plek waarin zij zich verder kunnen ontwikkelen.

Wet inburgering

De nieuwe Wet Inburgering is in werking getreden op 1 januari 2022. Het doel van de Wet inburgering 2021 is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland. En dat ze daarnaast zo snel mogelijk werk vinden.

Men kan voldoen aan de inburgeringsplicht door het succesvol afsluiten van de inburgeringsroute, een diploma te halen van regulier onderwijs (vanaf vmbo of mbo 2 of hoger), of minimaal 8 jaar onderwijs in Nederland te volgen. Een entree opleiding heeft niet het gewenste taalniveau en is daarom niet vrijstellend voor de inburgeringsplicht (vmbo wel).

Een deel van de jongeren (18 jaar en ouder) die uitstromen uit een internationale schakelklas (ISK) kunnen met de nieuwe wet te maken krijgen. Datzelfde geldt voor jongeren die in een entree-opleiding zitten en jongeren die zonder startkwalificatie uitvallen uit een mbo-opleiding. Voor hen geldt dan de inburgeringsplicht.

Gemeenten nodigen jongeren die inburgeringsplichtig worden uit voor een zogenaamde 'Brede intake' om te bepalen wat de best passende inburgeringsroute is.

Casus van een doorstroomcoach

De orthopedagoog van een MBO instelling neemt telefonisch contact op met een collega van leerplicht. Ze wil graag een casus overleggen van een jongere, op dat moment nog 17 en leerplichtig. De student volgt een BBL-opleiding en dit verloopt niet goed. De student vindt het moeilijk en de orthopedagoog heeft onderzoek gedaan en daar kwamen ook punten uit die maken dat het erg lastig is voor de student op school. De collega van leerplicht schakelt het Doorstroompunt in gezien zijn leeftijd, hij wordt over een maand 18 jaar.

Er wordt een belafspraak gepland tussen de orthopedagoge van de MBO instelling en de doorstroomcoach. De jongere volgt een BBL opleiding, niveau 2. Op dit moment heeft de jongere geen werkplek. De orthopedagoge heeft een leeronderzoek afgenomen. De intelligentie van de jongere is prima. Alles kost veelt tijd, informatie beklijft langzaam. De jongere heeft veel 1 op 1 begeleiding nodig. School schetst de verwachting dat de jongere wordt uitgeschreven op zijn 18e verjaardag. School maakt zich zorgen omdat hij het alleen waarschijnlijk niet gaat redden. School heeft aangegeven dat zij contact zouden zoeken met de gemeente gezien de zorgen. Er is afgesproken dat de doorstroomcoach contact gaat opnemen met de jongere en ouders om een gesprek in te plannen. Er wordt een huisbezoek gepland om kennis te maken met de jongere en zijn ouders. In het gesprek wordt kennis gemaakt, wordt er gevraagd naar zijn schoolverleden en waar hij zoal tegen aanloopt en wordt er gevraagd naar wat de jongere zelf graag wil en hoe hij zijn toekomst voor zich ziet. Zij geven tijdens het gesprek aan dat hij op zijn 18e verjaardag stopt met school.

Het is een jongere die ontzettend graag wil, maar dat hij op sommige vlakken net wat ondersteuning nodig heeft en ook ouders zijn daarin zoekende. De jongen sleutelt graag in zijn vrije tijd en een opleiding Autoschadeherstel lijkt hem wel wat. Hij heeft zich al aangemeld bij het ROC van Twente, maar mist nog een werkplek. De doorstroomcoach neemt daarom contact op met de Werkcoach Jongeren om hem daarin te ondersteunen. Aangezien er een rapportage ligt van een orthopedagoge waarin naar voren kwam dat o.a. de informatie niet blijft hangen, vaak vragen, veel 1 op 1 begeleiding nodig heeft, wordt hem aangeraden om een ABA (beoordeling arbeidsvermogen) aanvraag te doen bij het UWV. De ABA aanvraag die door ouders en de jongere zelfstandig is aangevraagd is afgewezen. De aanvraag is afgewezen omdat de juiste rapportage er niet bij zat. De doorstroomcoach en de Werkcoach jongeren zijn van mening dat een opname Doelgroepenregister zeker op zijn plaats is.

Door de Werkcoach jongeren is een werkgever gevonden. De jongere heeft daar een aantal dagen meegelopen maar de werkgever heeft zijn twijfels. De communicatie van de jongere laat te wensen over en de werkgever twijfelt aan zijn motivatie. De werkcoach heeft een gesprek ingepland om alle neuzen de goede kant op te krijgen. Vanuit de jongere is er geen sprake van onwil, maar van onkunde. Dit is juist hetgeen waar de jongere ondersteuning bij nodig heeft. Het gesprek verloopt goed, de arbeidsdeskundige wordt betrokken zodat via de praktijkroute alsnog de ABA kan worden aangevraagd en de jongere kan worden opgenomen in het doelgroepenregister.

Zo wordt het voor de werkgever aantrekkelijk om deze jongere een plek te bieden (no-riskpolis, loonkostensubsi-

die) en eigenlijk het allerbelangrijkste, de jongere kan een jobcoach krijgen.

De jongere krijgt een jobcoach aangewezen. Er is een klik. De jobcoach ondersteunt hem op de werkplek maar zorgt ook dat de communicatie tussen werkgever, jongere en school goed verloopt.

De jongere is na advies van werkgever en jobcoach geswitcht van niveau 3 naar niveau 2. De opleiding niveau 2 is meer afgebakend. De werkcoach jongeren doet een stapje terug omdat de jobcoach nu betrokken is. De doorstroomcoach heeft de casus afgesloten omdat de jongere weer staat ingeschreven voor een opleiding en het verloopt goed. Hopelijk kan de jongere op deze manier zijn opleiding vervolgen en zijn startkwalificatie halen.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
gemeente@hengelo.nl

hengelo.nl

Gemeente Hengelo